שיעור הכנה מגמת אמנות

לקראת סיור בחירייה

בשיעור זה יכירו התלמידים את הקשר שבין עולם הפסולת ועולם האמנות, כחלק מהכנה לסיור במרכז לחינוך סביבתי בחירייה. העברת השיעור טרם הסיור תייצר סקרנות ועניין אצל התלמידים, ותאפשר סיור מעמיק יותר.

מטרות השיעור

- לעמוד על הקשרים האפשריים בין אמנות וסביבה
- להכיר את חשיבות נושא הפסולת והקשר שלו לחיי היומיום

מושגי יסוד

פסולת, מיחזור, שימוש חוזר

עזרים

1. מחשב+מקרן למצגת.

מהלך השיעור

<u>פתיחה (10 דקות)</u>

נהלו שיחה עם הכיתה ושאלו: האם לדעתכם אמנות יכולה לשנות את המציאות, או האם היא רק מציגה מציאות? האם לאמנות יש פוטנציאל לשנות דעה, או מעשה? האם יש אומנות ששינתה את דעתכם לגבי משהו?.

<u>חלק א' - מפסולת לאמנות ובחזרה (30 דקות)</u>

עיבדו עם המצגת "מפסולת לאמנות".

א. מה הקשר בין "המדונה בין הסלעים" של דה וינצ'י לבין פיקסו?
הקשר הוא שמתחת לציורים אלו מצאו ציורים נוספים. למה לדעתכם? הקנבס הוא בד עשוי מכותנה או פשתן ולכן היה יקר מאוד פעם. ציירים השתמשו בו מספר פעמים וטכנולוגיות סריקה מאפשרות היום לגלות שכבות ישנות יותר.

ב. מה הקשר בין דושאן לראשונברג? שימוש בחפצי יום יום כחלק מאמנות, הצבה לא שגרתית או זווית לא שגרתית. מהי האמירה שיש כאן? מה מנסים להגיד בדבר הזה?

ג. מה הקשר בין כריס ג'ורדן לויק מוניז? השתמשו באשפה או דברים קשורים לאשפה כחומר גלם ליצירת אמנות. ויק מוניז עשה הרבה עבודות עם פסולת וגם עם אוכל, כמו פה בספגטי. לג'ורדן יש סדרת עבודות של ציורים מפורסמים שעשויים מדברים אחרים, כמו שניתן לראות בשק, הבא ציור שעשוי מפחיות. זוהי סדרת עבודות שנקראת running by the numbers. לעבודה המקורית קוראים "יום ראשון אחר הצהריים על גדות האי לה גראנד ז'אט" של ג'ורג' סרה. מהי האמירה בדבר הזה? על מה עובר הפוקוס בעבודות של מוניז?

ד. פסולת כמספרת סיפור- לונה נילסן לקחה סוודר של טומי הילפיגר והפכה אותו בפעולת סריגה לעפיפון. מה הסיפור שרואים פה? מה מיוחד בסריגה שמאפשר שימוש חוזר?

ה. אמנות במרכז- הסרטן של ניר אוחיון, חלק ממיצג אמנות של חירייה בשיתוף עיריית ראשלצ לעידוד שמירה על ניקיון חופים.

שיעור הכנה מגמת אמנות

לקראת סיור בחירייה

שקף אחרון, סיכום ודיון: האם אמנות היא פתרון לפסולת?
אם ניזכר רגע בדיון שקיימנו בתחילת השיעור, האם לאחר שצפיתם במצגת דעתכם שונה? האם דג שעשוי מ-5000 פקקים הוא פתרון לפסולת, או דרך לספר סיפור על פסולת (ועל עצמנו!)?
העיצוב בחירייה ותערוכות האמנות במרכז מתבססות על שימוש בחומרי פסולת, מבקרים רואים את התערוכות השילוב בין פסולת, חומרי הגלם, שאנו רגילים להרחיק ולדחות מאיתנו לבין היופי הגלום באמנות וההערכה שלנו לאמנות מייצר דיסוננס מחשבתי ורגשי, רגע מפתיע ומעניין שיכול להוליד ראייה חדשה, ופותח מקום לשיח ולדיון.

שימו לב, אמנות מפסולת אינה מיחזור.
מיחזור הוא תהליך בו מפרקים, לרוב במפעל, חומרי פסולת ומחזירים אותם למצב של חומרי הגלם המרכיבים אותם. מחומר הגלם הממוחזר מייצרים מוצרים חדשים וכך חוסכים בחומרי גלם בתוליים ומצמצמים פסולת.
שימוש בפסולת לטובת פיסול או ציור הוא בעצם שימוש חוזר במוצרים עצמם או בחלקים מהם מבלי להעביר אותם תהליך פירוק לכדי חומר גלם. לתת חיים חדשים לפסולת אבל לא דרך מיחזור שלה אלא בשימוש חוזר בה.

אין באפשרותה של האמנות או העיצוב לפתור את בעיית הפסולת ברמה הפיזית... תחשבו על כמויות האשפה שאנו מייצרים, ורובה כלל אינה ראויה לשימוש חוזר. אבל, יש ביכולתה של אמנות לעורר מחשבה ודיון ואפילו להיות חלק מהנעה של שינוי תודעתי. עיצוב, בנוסף, יכול לקדם תהליכי ייצור של מוצרים מופחתי אשפה.

מהלך השיעור (המשך)

<u>חלק ב' סיכום והכנה לסיור - 5 דקות</u>:
כמה פסולת אדם בישראל מייצר ביום לדעתכם? כמה מייצרת עיר? כמה מיוצרת בגוש דן? מה אתם חושבים שעושים עם הפסולת הביתית שלנו? לאן היא מגיעה?

(אדם בישראל מייצר 1.7 ק"ג פסולת ביום, בישראל כ-16,000 טונות פסולת עירונית מעורבת ביום - ביתית ומסחרית, בגוש דן כמות של כ-4,000 טונות - מה שנקלט בחירייה ביום, כ-80% מהפסולת העירונית המעורבת מגיע להטמנה).

ספרו לכיתה על הסיור המתקרב במרכז לחינוך סביבתי בחירייה. המרכז נמצא בלב ליבו של פארק מיחזור המטפל בכ-4,000 טונות של אשפה עירונית ביום (מה שנאסף בפחים הירוקים). במהלך הסיור תפגשו את מתקני הטיפול בפסולת ואת כמויות האשפה הנקלטות במקום ותלמדו מה עושים איתן.
לצד המתקנים הקים איגוד ערים דן לתברואה, המתפעל את האתר, מרכז חינוכי המהווה מרכז הדגמה לעיצוב מקיים כמו גם לאמנות עם אמירה סביבתית. במהלך הסיור נשים לב לשילוב שבין אמנות ועיצוב מוקפד הממוקמים ב"חצר אחורית" אזור הנתפס בעינינו כדוחה, בעייתי ושממנו היינו מעדיפים להתרחק, ונעסוק באפשרות של המראות לייצר שיח ודיון בנושאי תרבות צריכה, פסולת וקיימות